

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 34.

Lýsingaprisur fyri petittreglu: 30 oyri, á forsiðuni,
20 oyri, á 3. og 4. síðu. Við stórra lýsingum fæst
avsláttur í prísinum.

Leygardagin 21. august 1937.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið — Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstodum
og skrivstovu. Telf. 142.

11. árg.

Einstaklingurin ella felagsskapurin?

Evnini og framburðsfúsi hjá einstaklinginum hava íggjogu allar tóir verið avgerðandi. Og so vil tað verða í komandi öldum, so leingi mannaættin ríkir á foldum.

Men tá ið hetta er veruleikin, hví fá ganga í hernað móti einstaklingsins vilja til frama fyri felagsskapi?

Hygg at verðini í dag! Eitt óhugnaligt úrslit av einum ódávæðum einstaklingsins valdi!

Kanónurnar duna — og milliónir av menniskjum stuna í deyðangist, og aðrar milliónir lida neyð og harðan svølt. Hinir privatu kríggsmiðjueigararnir senda sínar umboðsmenn og orindasveinar sum krefttægrir um øll verðaldarland fyr í seta ilt í, so kríggj og kríggsofti og kríggshugar ríða londunum sum hin illa marran. Jú fleiri kúlur og byrsur og onnur kríggsvápn, ið smíðað verða, tess meiri ríkidómi dryppar í milliárdadungarnar hjá „djevulum“, ið standa aftanfyrri ófriðin. Kornid verður uppdungað og brent heldur enn tað skal seljast fyri hampuligar prísir o. s. fr.

Hetta er eitt óskil, eitt satt bali, ið einstaklingsins einaræði í vinnulívi sum í øðrum føri hevur reitt mannaættina.

Eitt tilfíkt bali, eitt tilfíkt helviti kann ikki, má ikki og nýtist ikki at vera, bert mannaættin dugdi at fata, at tað, ið tað ráddi um fyr einstaklingin sum fyr fjöldina, er, at øll kunna liva trygg og liva væl. dugdi at fata, at málið fyr eins arbeiði og stremban átti at verði heildarinnar, samfelagsins gagn og bati og ikki bert grópan og rótan um seg sjálvan.

Tá ið einstaklingsins evnir og framfúsi leggjast á stíðan við hesum endamáli, tá fyrstani vilja kanónurnar tagna og svølturin og neyðin dvína sum trollið í sólarisinum.

Tá er vert at taka undir við javnaðarmunnum, ið vilja býta um einstaklingsins óskerda ognardómi í fíggjarlívnum sum í øðrum lívins føri við felagsskap og samtöku.

At hera hugsjónina:

arbeiðsins mið og mál er at nýta evnini og alt sitt ágrýtni og framfúsi í tænastu hjá allari mannaættini

fram til fullan og hollan sigur boymir hin stórsta eggjara í sær

til hin gávuríka unglingin, ið ynskir frægd og heiðursglamu at standa um síni fótafel.

Hitt privata initiativjó leitt inn á tilfíkar aðalbornar leiðir mannaættarinnar vil verða til líka so stóra signing, sum tað hevur útartað seg til forbannils fyr mannaættina.

Tí rættvísiliga gjørt burtur úr er nóg mikið og ivaleyst til fyr øll.

Í hinum íslendska sunnudagsblaði arbeiðaralokksins stendur grein:

Ferdasoga eftir

Jón Oddgeir Jónsson:

Frá Jamboreeferðunum.

í landi Simuns av Skarði og á „Fløjen“ í Bergen.

Vit taka upp aftur tað, ið viðvíkur Føroyum:

Í lyftingini á „Lyrn“ stóðu 31 íslendskir skotar, tá ið hon sigldi inn til Tórshavnar á kvøldi hin 17. juli. Eingin av okkum hevði verið í Føroyum áður uttan 3 dreingir, ið høvdu verið har fyr 4 árum síðani við skúladreingjum Aðalsteins Sigmundssonar. Teir vistu nóg um Føroyar og sögdu hinum frá gomlum og nýggjum bygningum, sum vit sóu, og meira sum nært við Føroya sögu. Teir høvdu lært okkum tjóðsong Føroya fólks, og sungu vit hann um leið, tá ið „Lyrn“ legði at landi. Almikið av fólki var á bryggjun og fagnaði okkum ógvuliga hjartaliga. Legði særstakliga til merkis prúðan mann, ið stóð hattleysur og hugdi athugaður at teim íslenskum dreingjum. Seinri varð mær sagt, at hesin maður var Símun av Skarði, hin alkenda skaldi Føroyinganna.

Tá ið í land var farið, fógu dreingirnir loyvi at ganga kring býin fyr at síggja seg um. Ókunnugir vóru dreingirnir sum vón var til uttan teir dreingirnir hjá Aðalsteini. Teir vóru brátt umringdir av dreingjum og gentum, sum vóru í Íslandi 1934. Talaðu tey øll saman á íslenskum máli. Tað lá fyr, at vit hinir øvundaðu trýmennigarnar fyr allar teirra kunningar, men brátt fógu vit eyga á eina snottisliga fruktibúð. Tá fógu vit nóg av hugsa um. Eitt tilfíkt Paradis. Her addi við súreplum og appelsinum fyr lítið virði. Neyðar dreingirnir í Reykjavík, høvdu teir sæð alt hetta ávæxta-áta. Á einum skiltinum har í búiðni stóð orðið „Ísur“. Straks ið vit høvdu funnið tað út, at tað viðvíkti ikki fiski, heldur róma og vaniljúsí, ið seldist í

búiðni. Slíkur frálíkur „Ísur“ kostaði ikki meir enn 5 oyru.

Veðrið var gott, og gingu vit í smábólkum kring býin. Stór og smá tró standa framvið veginum. Trivnaðurin er mikil har, og fólkid ógvuliga blítt. Góðu vit okkum ofta í tal við smádreingir og fullvaksnar menn á gotuni. Skiltu teir lættliga íslendskt mál, og tá ið ein okkara keypti blaðið „Tingakross“ úti á gotuni, bóðu nakrir vaksnir Føroyingar hann at lesa fyr sær íslendskt. Gjordi hann tað, tókti manninum frægd í at hoyra mál sít lísið við íslenskum framburði.

Vit høvdu ikki gingið leingi, tá ið nakrir dreingir við skottaramerki í bringuni hildu til okkara

og sögdu seg at vera føroyskir skottarar. Gjördust vit brátt góðir vinir. Gingu teir heilt leingi saman við okkum kring býin, og at enda fógu teir okkara vegna opnað forngripa- og náttúrusavnið í Tórshavn, sum finst í einum vøkrum steinhúsi. Tókta okkum tað at vera bæði lærandi og skemtiligt at síggja heita frálíka savn, sum vissiliga ikki er stórt, men væl fyríkomið og er mikið skylt søvnini heima, særliga hvat ið viðvíkur fornminnum.

Seinast sýndu hesir skottarar okkum bústað teirra, sum er væl innrættaður. So fylgdu skottararnir okkum til skips og góðu okkum við skilnaðin hin føroyska fánan.

Eplasølan.

Fyr í at bota um handilin við føroyskum eplum komu menn saman til fundar í Tórshavn 14. í hesum mánað. Har fór fram long samrøða um viðurskiftini, og fundurin eintist um at velja eina nevnd til at fyrirleika málið

og seta áheitan í blóðini. Henda nevnd hevur ásett niðannevndu soluskipan og lagt hana fyr formannin í keypmannafelagnum, sum sigur, at hann vil gera sít besta fyr hesari solu. — Skipanin er henda:

1. Seta til keypmenn.

- a) Frá nú av til 14. september 16 oyru fyr kg av eplum
 - b) - 15. september til 31. desember 14 — — — —
- Síðani ætla vit at halda niðannevndu prísir, hóast tað kemur til viðgerðar seinri og verður tað lýst í blóðunum:
- c) Frá 1. januar til 1. mars 16 oyru fyr kg av eplum
 - d) Longur út eftir 17 — — — —

Prisurin roknað kontant, um fram posan. Hetta er prísur á eplum, velt í moldjord, sandeplir eru dýrari, eftir sum menn koma ásamt um.

2) Seta uttanfyri handilsmenninar.

Hesir soluháttur, at menn ganga frá hurð til hurð og bjóða út, er til skaða fyr handilin, spillir bæði fyr einum sjálvum og fyr eins starvsfelagum. Menn biðjast tí um at halda upp at við hesari solu.

3) Býtishandil.

Býtishandil er vanligur víðan har, mangan fast millum viss hús gjøgnum nógv ár. — Í so vorðnum handli biðjast menn rokna eplini 2½ oyra kg dýrari enn við solu til handilsmenninar.

4) Seta til skipsbrúk.

Við solu til skipsbrúk verður prisurin, sum menn koma á samt.

Hesa áheitan okkara hava vit lagt fyr búnaðarráðgevarna M. Winther-Lützen og formann

Føroya Búnaðarfelags H. J. Jacobsen, sum geva okkara áheitan síni bestu viðmæli.

Her er gjord ein roynd til til eina hryjan av eplasolu, og eftir sum keypmenn hesi seinru árin hava tikið betur og betur undir við solu av føroyskum eplum kann tað sigast, at solan er við at koma í rætt lag, um so er, at seljararnir gera sína skyldu. Tað verður tí bæði skomm og skaði fyr vellingarmenn, um teir gera ikki sít besta, hvør í sínum lagi fyr at halda hesa skipan, vit hava samst um.

Okkum tørvar ikki at taka upp aftur, hvønn týðning ein slík fast skipað sola hevur fyr okkara land og fólk, tað fatar hvør skilamaður. Nú skuldu tí verði bestu líkindi fyr hesi landasak.

Tórshavn, 18. august 1937.

Nevndin:

Páll Patursson, Ragnar Frýdal,
Johan Sandoy.

Burturvið.

Blaðmaðurin Olaf Linck, ið skrivað hevur til ymisk donsk bløð sum „Berlingarin“, „Politiken“, „Social-Demokraten“ o. fl., hevur haft nakrar greinir frá ferð síni í Føroyum um ólavsókuleitið í „Social-Demokraten“ í Keypmannahavn.

Harra Linck er journalistur og ber fram tíðindi síni við sensasjonellum dámi fyr at gera tey til interessant bløðstoff, og vil tað so vera, at okkurt er nakað ógviliga og fyr Føroyingar ódámligt framhorið — sum t. d. í greinini um Hvítanes — og kann geva útlendingum eina einslitta mynd av viðurskiftunum. Men í hovuðsheitunum merkt viljin til at vekja sympati fyr tí minna manninum.

Harra Linck hevur eina grein um Tvøroyri.

„Tjaldrið“ var ikki meir enn lagt at landi har suðuri fyrr enn tað — hóast fáur og eingin hevði lisið greinina — reykt sum ein kolandi brandur um alla bygdina og oynna, hvussu hesin fremmandi maðurin hevði skamskemt plássid.

Yvirskriftin á hesari grein er ógvilig og hevur fingið ein dóm, ið ber annað yvir sær enn skrivarin hevur ætlað at sagt, nevniliga at Tvøroyri er ein av teim byggdum, ið eru hardest raktar av kreppuni í Føroyum. „Tveraa, Fallitternes By“ kann í oyrunum á summum, sum ikki eru von við blaðmanna „sensasjonaryvirskriftir“ fáa aðra merking enn t. d.:

„Tveraa, den af Krisen haardest ramte By.“

Tað er rætt.

Men fyr at fólk, særliga arbeiðarfeljdin, kann hava høvi til at gera seg kunnugan við, at her er talan um alt annað enn skamskemman av arbeiðaralokksins heldur enn av øðrum taka vit greinina óbroytta upp aftur:

I Tveraa, Fallitternes By.

Arbejderne beretter om deres bitre Kamp for Tilværelsen.

En anden Dag tog jeg med den lille Damp „Smiril“ — den er kun paa 125 Tons og ryster i bogstavelig Forstand Passagererne sammen — ud paa Rundrejse til nogle af Øerne og kom henad Aften til Handelpladsen Tveraa paa Søderø, eller Trangisvaag, som dens gamle, mere malnfulde Navn lyder, er Fæørnes næststørste By. Kommunen har ca. 2000 Indbyggere.